

ЦЕНТР ДЕМОКРАТІЇ ТА
ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

ОХОРОНА АВТОРСЬКИХ ПРАВ В TELEGRAM:

ЯК БОРОТИСЯ З ВІТРЯКАМИ?

Авторка:

Олена Спесивцева

юристка з авторського
та медійного права ЦЕДЕМ

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Чому піратський контент шириться Telegram?	4
Чому Telegram відчуває себе в безпеці?	9
Відносини між Європейським Союзом та Telegram: чи можна вплинути на платформу?	12
Як Telegram “охороняє” авторські права?	15
Способи захисту авторських прав в Telegram: чи впорається суд?	17
Іспанія	17
Італія	18
Індія	18
Ізраїль	20
Україна	20
Чи варто продовжувати споживати піратський контент у російському додатку?	22

ВСТУП

Понад 43 тисячі Telegram-каналів діють в Україні, а кількість української аудиторії платформи складає більше 10 мільйонів. Цифри говорять про популярність додатку та можуть переконати, що кількість користувачів дорівнює якості продукту. Однак варто лиш заглибитися в зміст питання, як стане зрозуміло, що цей привабливий, зручний, інтуїтивний додаток — російський шпигун у вашій кишені, який сприяє масовому поширенню дезінформації, ІПСО, збирає персональні дані і передає їх спецслужбам Росії. Та ці недоліки не єдині. Telegram є місцем масового порушення авторських прав.

Дійсно, на платформі зручно створювати та розповсюджувати авторський контент — наприклад, проводити курси та ділитися з аудиторією відео, презентаціями, ілюстраціями, літературою.

Втім, відсутність правил використання авторського контенту та інструментів для захисту авторських прав створює в Telegram сприятливий клімат для процвітання піратства.

У цьому дослідженні Центр демократії та верховенства права відповість на такі питання:

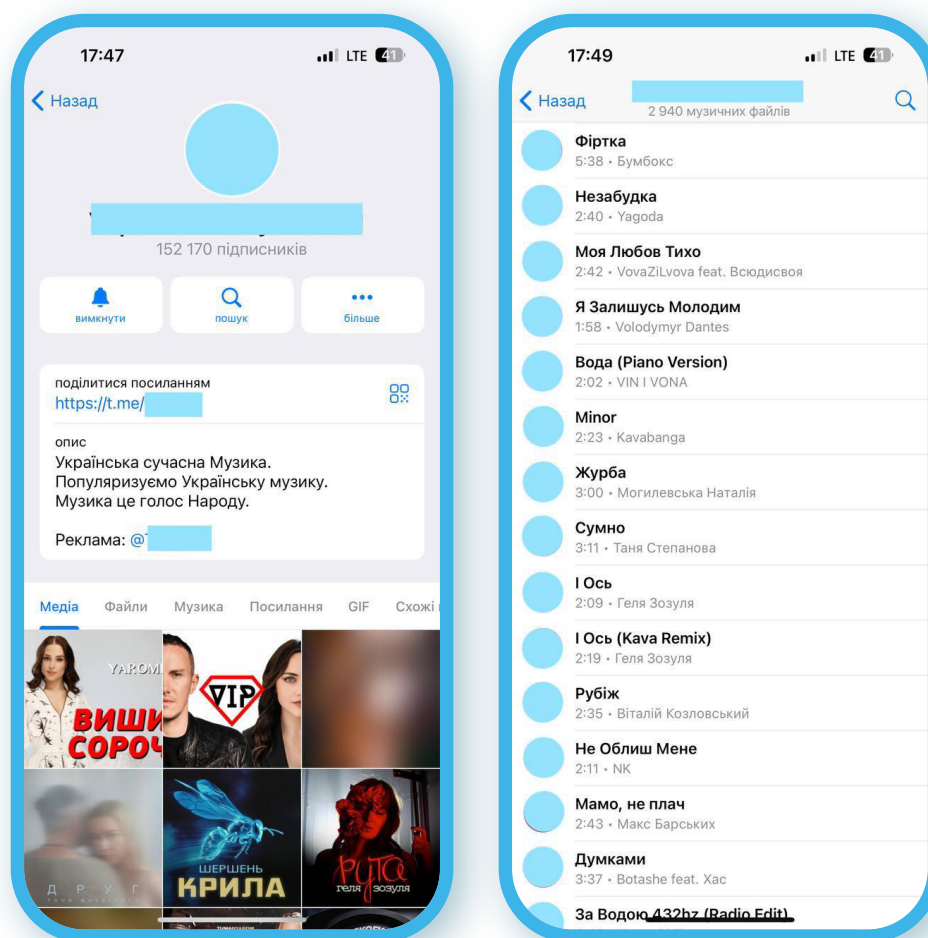
- ▶ Чому порушення авторських прав в Telegram може негативно вплинути на українських користувачів?
- ▶ Чому споживання піратського контенту несумісне зі шляхом України до Європейського Союзу?
- ▶ Як платформи можуть ефективно захищати авторські права?
- ▶ Що кожен користувач може зробити для того, щоб рівень захисту та поваги до авторських прав в Україні зростав?

Чому піратський контент шириться Telegram?

В Telegram знайдуться канали, де можна слухати музику або аудіокнижки, завантажити фотографії, ілюстрації, різноманітну літературу, епізоди улюбленого серіалу, музичні кліпи, популярні фільми та інші твори. З точки зору користувача, це зручно, швидко, без оформлення підписок, а головне — **безкоштовно**.

Наприклад, у Telegram є безліч каналів та ботів для прослуховування та завантаження музики з платних стрімінгових сервісів на кшталт “Spotify” чи “Deezer”, серіалів чи фільмів, книжок та іншого авторського контенту.

Ось декілька прикладів, як це працює. На каналі X з музикою користувач може безкоштовно слухати та завантажувати сучасну українську музику. Очікувано, що опис каналу не має посилання на власника або адміністратора, **натомість “пояснює” піратство популяризацією сучасної музики**.

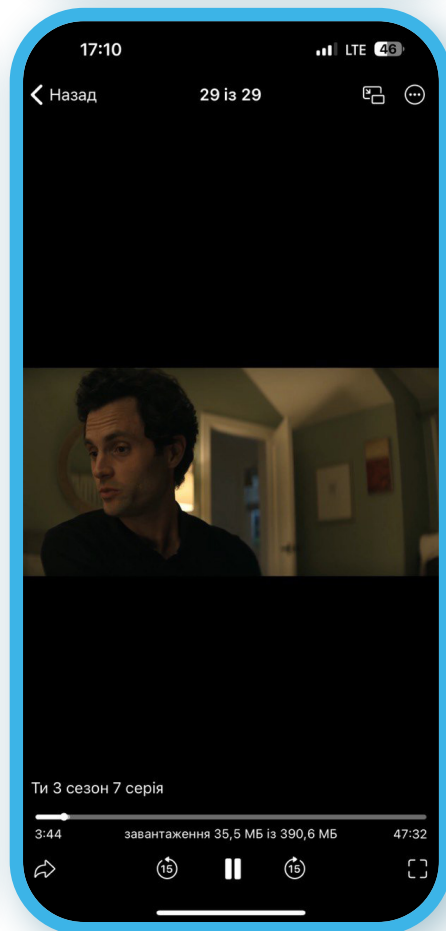
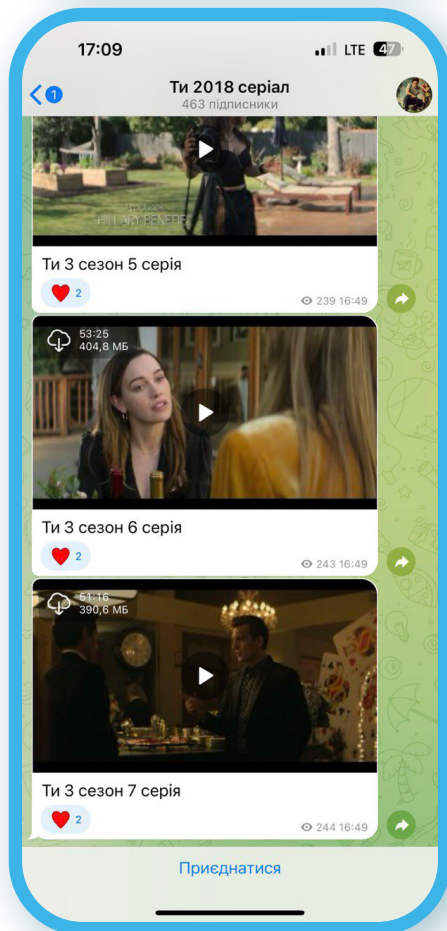
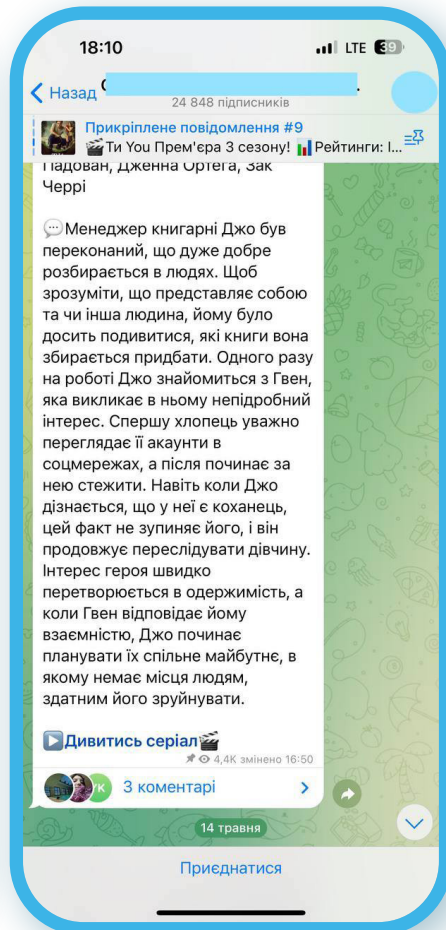
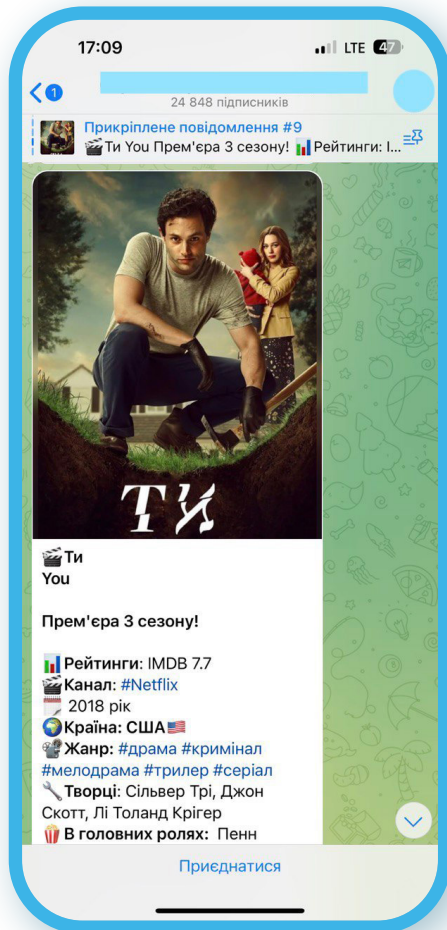
Знімок екрану з Telegram-каналу з безкоштовною музикою

Telegram-канали для безкоштовного завантаження літератури мають пряме посилання на завантаження книжки, яку користувач може читати з власного телефону, планшета, електронної книги тощо. Адміністратори залишають підпис: “Усі матеріали, які захищаються авторським правом, викладені виключно з метою ознайомлення”. І спершу можна хибно припустити, що викладені лише декілька сторінок книжки, аби читач ознайомився зі змістом та стилем. Втім, завантаживши файл, бачимо книжку у повному обсязі, яку недобросовісні користувачі можуть перепродавати, лишаючи видавництво та автора без доходу.

Знімки екрану з Telegram-каналів з безкоштовною літературою

Ще одна можливість для піратів — поширювати серіали через Telegram-канали. Користувач знаходить серіал, який його цікавить, та за посиланням переходить на окрему групу, створену спеціально під конкретну стрічку (все для зручності глядача). Після чого з'являється можливість не лише переглянути окрему серію на каналі у Telegram, але й завантажити її на пристрій.

Знімки екрану з Telegram-каналів з безкоштовними серіалами

Telegram став привабливою платформою для піратів. Причин для цього декілька:

1. Поширювати піратський контент через Telegram зручно. Кожен користувач може швидко створити канал та чат-бот, де можна розмістити необмежену кількість авторського контенту, попередньо завантаживши його. Для створення власної піратської платформи на базі Telegram немає необхідності платити за користування додатком чи отримувати якісь дозволи. Канал можна структурувати за різними категоріями та темами, що дуже зручно для орієнтації користувачів. Користувач, який підтримує незаконне розповсюдження авторських творів та не поважає авторські права, швидко отримає доступ до контенту та може користуватися ним у режимі реального часу.

2. Telegram не має політики модерації авторського контенту. Ми вже говорили про модерацію контенту в Telegram як про [стандарти, яких не існує](#). Чому їх немає? Теоретично засновники посилаються на [свободу слова](#) та виступають проти “зарегульованості”. Насправді ж вони розуміють, що відсутність правил — магніт, який приваблює ще більше користувачів та інвестицій.

Але порівняно з іншими соціальними мережами та платформами, Telegram абсолютно не відслідковує ситуацію із поширенням піратського контенту: не реагує систематично та оперативно на скарги, не видаляє незаконний контент автоматично, не використовує алгоритми для фільтрації або обмеження контенту, який розміщують користувачі.

3. Ніхто не дізнається про пірата. Анонімність — козир у рукаві Telegram. Коли створюється акаунт та обліковий запис, Telegram не вимагає надати персональну інформацію. Тому користувачі можуть створювати анонімні акаунти під псевдонімом для розміщення контенту, що порушує авторські права, і не боятися переслідування чи викриття їхньої особистої інформації. Здається, що ідентифікувати власників каналів неможливо, а не впійманий — не злодій. Але це тільки здається. Адже [кіберполіція](#) має інструменти для викриття анонімних власників.

Користуючись “благами” Telegram, власники каналів розуміють, що вони мають дуже привабливу платформу для незаконної діяльності. Звісно, власники піратських каналів та ботів створюють їх не з добрими намірами поділитися з користувачами авторським контентом, сприяти розвитку культури у суспільстві та зробити авторів відомішими. Все значно прозаїчніше. Зібравши багато підписників, власник каналу починає отримувати замовлення на розміщення реклами та мати з цього дохід (і дедалі більший). Про справедливу винагороду авторам (яка передбачена [Законом України “Про авторське право і суміжні права”](#) та [Цивільним кодексом України](#)) годі й говорити. Переваги отримує лише власник

каналу, який не доклав жодних зусиль для створення твору, зате використовує чужу творчу працю для власної вигоди.

Хто може страждати від піратства в Telegram?

- ▶ Письменники та видавці: електронні книги та аудіокниги часто незаконно поширюються через Telegram, що впливає на продажі та доходи правовласників;
- ▶ Фотографи, художники, графічні дизайнери: фотографії, ілюстрації, зображення творів мистецтва високої якості ширяться Telegram без зазначення автора та отримання дозволу, що призводить до втрати потенційних ліцензійних платежів та не дозволяє монетизувати творчість;
- ▶ Розробники програмного забезпечення та ігор: піратські версії програмного забезпечення та ігор часто поширюються через Telegram, що впливає на доходи розробників і потенційно наражає користувачів на небезпеку завантажити вірус;
- ▶ Постачальники освітнього контенту: творці курсів, навчальних матеріалів, підручників, освітніх матеріалів та матеріалів для підготовки до іспитів стикаються з тим, що їхній платний контент поширюється безкоштовно, що шкодить їхній підприємницькій діяльності;
- ▶ Медіа: ексклюзивний контент (аналітики, інтерв'ю) може нелегально поширюватися в Telegram, що впливає на доходи від реклами та репутацію медіа.

З точки зору [Закону України “Про авторське право і суміжні права”](#), **використання творів без дозволу суб'єктів авторських прав¹ може вважатися незаконною діяльністю** (хоча і є [винятки](#), наприклад, коли твір частково використовується з некомерційною освітньою метою). Ба більше, це несправедливо стосовно автора, демонструє низький рівень розвитку культури суспільства та аж ніяк не відповідає цінностям Європейського Союзу (Україна є [кандидатом](#) на членство в ЄС).

¹ У цьому дослідженні ми акцентуємо увагу зокрема на необхідності поважати права первісного автора, який своїми зусиллями створив твір та має право на справедливий винагорода. Адже лише так можуть розвиватися творчість, культура та суспільство. Втім, треба пам'ятати про те, що суб'єктами авторських прав можуть бути також інші фізичні або юридичні особи, крім автора, до яких перейшли майнові права на твір на підставі правочину або закону. За порушення їхніх майнових прав також настає відповідальність, передбачена законом.

Чому Telegram відчуває себе в безпеці?

Існує не одна міжнародна угода², яка говорить про значення захисту прав авторів. Це важливо як індивідуально для автора, так і для суспільства. Ефективно захищені права авторів дорівнюють розвитку літератури, науки, мистецтва в цілому.

Захисту авторських прав присвячено [цілий розділ Закону України “Про авторське право і суміжні права”](#). Якщо хтось неправомірно розповсюджує авторський твір, можна, [наприклад](#), звернутися до суду щодо виплати компенсації за використання твору та відшкодування моральної шкоди.

Але такий спосіб захисту навряд чи спрацює, якщо йдеться про Telegram. Автор часто не має уявлення, хто є порушником (через анонімність каналів), а звертатися до суду з вимогами до Telegram неефективно — адже платформа нібито “лише” надає послуги і не може нести відповідальність за власників піратських каналів.

Telegram відчуває себе у безпеці з декількох причин:

1. Хоча компанія є російською, вона зареєстрована в Дубаї та **не підпадає під юрисдикцію України**.

Закон України “Про медіа” згадує про [платформи спільного доступу до інформації](#), які не підпадають під юрисдикцію України (такою платформою є і Telegram). З ними можна комунікувати, вести переговори, підписувати договори. Але про накладення санкцій або притягнення до відповідальності не йдеться.

Комунікувати з Telegram може [Національна рада України з питань телебачення та радіомовлення](#), яка має [право](#) вести переговори з уповноваженими представниками провайдерів платформ, підписувати договори або меморандуми, наприклад, про встановлення співпраці та її умов.

Більш “жорстким” повноваженням Нацради є [можливість](#) звертатися до іноземних провайдерів платформ щодо обмеження поширення на території України програм та користувацької інформації (відео), що порушують вимоги [статей 36, 42, 119](#) Закону України “Про медіа”. Але звернення до Telegram не гарантує жодних дій платформи у відповідь.

² [Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право](#)
[Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів](#)
[Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року](#)

2. Telegram поки що **не належить до VLOP**, а тому на нього не поширюються вимоги, які передбачені [Digital Services Act](#) Європейського Союзу.

[Digital Services Act](#) (далі — DSA) набрав чинності в листопаді 2022 року. Разом з [Digital Markets Act](#) він **покликаний** створити в ЄС безпечний цифровий простір, де захищені права користувачів. **Зокрема**, DSA регулює діяльність онлайн-платформ. Особливу увагу та більше зобов'язань DSA покладає на ті з них, які є “дуже великими” ([very large online platforms](#), далі — VLOP). Сьогодні такою вважається онлайн-платформа, яка надає свої послуги мінімум **45 мільйонам активних одержувачів послуг у ЄС щомісяця**. Але Telegram має близько 41 мільйона щомісячних користувачів у ЄС.

DSA говорить, що хоча платформи і мають певні зобов'язання, втім вони не зобов'язані перевіряти вміст контенту і не відповідають за те, що публікують їхні користувачі. Вони лиш мають *“докладати розумних зусиль для вибіркової перевірки того, чи не був контент ідентифікований як незаконний в будь-яких офіційних, вільно доступних і машинозчитуваних онлайн-базах даних, доступних в державах-членах або в Союзі”*.

Що ж мають зробити онлайн-платформи, то це реагувати на незаконний контент і створити зрозумілі та доступні інструменти врегулювання суперечок: *“внутрішні системи розгляду скарг мають бути легкодоступними, зручними для користувачів та дозволяти і сприяти поданню достатньо точних і належним чином обґрунтованих скарг”*.

[Стаття 67 DSA](#) передбачає, що Комісія може шляхом простого запиту або рішення вимагати від провайдера відповідної онлайн-платформи надати їй певну інформацію про свою діяльність впродовж обґрунтованого періоду. Ба більше, Комісія встановлює строк для надання інформації та штраф за надання невірної, неповної або такої, що вводить в оману, інформації.

Але те, що Telegram не є VLOP (поки що), не дозволяє Європейській Комісії направити платформі **запит** про отримання інформації.

3. Telegram став настільки популярним, що **не боїться блокування**.

Спроб блокування Telegram було **декілька**. Поки що жодна з них не виявилася остаточною. Втім, кількість кейсів зростає.

Щодо блокування Telegram в Україні голова Комітету зі свободи слова Верховної Ради Ярослав Юрчишин **зазначає**, що *“треба мати чітку аргументацію — рішення*

РНБО щодо санкцій, наприклад. А для цього має статись якась серйозна критична ситуація з витоком інформації. Дуже не хотілось би, щоб це сталося, тому нам треба зробити вибір”.

Іронія в тому, що поки в Україні Telegram не заблокований, сам Telegram зранку 29 квітня 2024 року вирішив [заблокувати](#) ботів українських державних структур, які допомагали збирати інформацію про росіян та підтримувати зв'язок із громадянами на тимчасово окупованих територіях. Павло Дуров, засновник додатку, причиною цього блокування [назвав](#) те, що “ці боти можуть збирати інформацію для проведення точкових ракетних ударів або використовувати персональну інформацію для таргетування повідомлень із закликами для насильства”. У відповідь на це представник Головного управління розвідки Міністерства оборони України Андрій Юсов [заявив](#), що “треба подякувати Telegram, за те, що той почав більш виразно офіційно визначати свою позицію стосовно геноцидної війни росіян проти українців не на нашу користь, що **спонукатиме українців до активнішого реагування на загрози національній інформаційній безпеці**”.

Відносини між Європейським Союзом та Telegram: чи можна вплинути на платформу?

Угода про асоціацію між Україною та ЄС передбачає необхідність досягти належного та ефективного рівня охорони і захисту прав інтелектуальної власності. Чи можливо зробити це, продовжуючи та підтримуючи використання Telegram? Ні.

Європейський Союз пильно слідкує не лише за тим, щоб Україна адаптувала своє законодавство до законодавства ЄС, але й за тим, щоб українське суспільство мало повагу до цінностей ЄС — зокрема, поважало авторські права. А от активне використання українцями Telegram свідчить для ЄС про протилежне — відсутність прагнення використовувати авторський контент законно за наявності доступу до піратського контенту в Telegram.

Може здаватися, що Європейський Союз не займається такими питаннями, як аналіз шкоди від Telegram. А насправді ж ЄС перебуває в контексті проблеми, а Європейська Комісія визнала Telegram месенджером, який сприяє поширенню піратського контенту, та включила його в “піратський список” (разом із соціальною мережею “ВКонтакте”). Про це Європейська Комісія заявила у 2022 році у своєму звіті “[Counterfeit and Piracy Watch List](#)”, спрямованому на протидію піратському контенту:

“Зацікавлені сторони з різних секторів продовжують висловлювати занепокоєння щодо функцій Telegram, які дозволяють користувачам ділитися несанкціонованим контентом зі значною кількістю користувачів у групах або через канали для трансляції на необмежену аудиторію. Зацікавлені сторони, зокрема, повідомляють про недостатню реакцію з боку Telegram на повідомлення про порушення. Telegram, зі свого боку, зазначив, що регулярно співпрацює з представниками галузей, урядами та політиками в усьому світі, впроваджуючи автоматизовані системи моніторингу контенту та переймаючи інші найкращі галузеві практики. Окрім наявних механізмів повідомлення користувачів (наприклад, через канали або ботів), також існує можливість зв’язатися з @NoToScam або подати скаргу електронною поштою від власника авторських прав або агента, уповноваженого діяти від імені власника. Повідомлення (в тому числі про порушення авторських прав) обробляються 24/7 і включають в себе повідомлення від користувачів, зроблені через додаток Telegram, а також повідомлення на електронну пошту від незареєстрованих користувачів і довірених партнерів”.

Метою цього списку є не притягнення до відповідальності та накладення санкцій, а заохочення власників додатків, а також відповідальних місцевих правоохоронних органів та урядів, до вжиття необхідних дій та заходів для зменшення доступності товарів та послуг, що порушують права інтелектуальної власності, на цих ринках.

Тому Україні слід звернути увагу на ставлення ЄС до Telegram та, зважаючи на євроінтеграційний курс, зробити вибір: заохочувати до використання додатку чи (не вдаючись до категоричних заходів, таких як заборона) висвітлювати його негативні сторони, виявляти анонімних власників піратських каналів та поступово переходити на альтернативні варіанти.

Чому ж ЄС пильно стежить за додатком Telegram? Тому що розуміє масштаб охоплення аудиторії та здатність платформи спричиняти негативні наслідки для суспільства. Окрім поширення піратського контенту, за Telegram [помічено](#) ще й поширення дезінформації, фейків, дитячої порнографії, закликів до терористичних дій, крадіжки персональних даних, шахрайство тощо.

Статистика свідчить, що Telegram має близько **41 мільйона щомісячних користувачів в ЄС**. Цей показник трохи нижчий за поріг у 45 мільйонів, необхідний для того, щоб на нього поширювалися суворіші зобов'язання за [Digital Services Act](#), про який ми згадували вище.

Європейська Комісія оприлюднила [список VLOP](#) і до нього потрапили такі платформи, як Facebook, Instagram, LinkedIn, Tik Tok, Twitter та інші. Але Європейська Комісія уповноважена доповнювати положення Регламенту та, наприклад, знизити поріг, якщо дійде висновку, що платформа має великий соціальний вплив. Або ж гарантією включення Telegram до VLOP буде вступ України (із нашими 10 мільйонами користувачів платформи) до ЄС.

Відсутність Telegram серед VLOP не означає, що платформа випадає з поля зору ЄС. Так, на VLOP покладені більш серйозні зобов'язання щодо звітування та прозорості, аніж на менші онлайн-платформи. Крім того, діяльність VLOP моніторить безпосередньо Європейська Комісія. Втім, менші платформи — під наглядом національних регуляторів.

У травні 2024 року у ЄС ухвалили рішення про те, що [Бельгійський інститут поштових послуг і телекомунікацій](#) буде моніторити роботу Telegram. Інститут був заснований ще в 1991 році і він є федеральним органом, відповідальним за регулювання ринку електронних комунікацій, поштового ринку, а також аудіовізуальних медіа-послуг та послуг платформи обміну відео в Брюсселі. З 2024 року він також буде наглядати за діяльністю Telegram. Сталося це, звісно, не за ініціативою Telegram, а через те,

що DSA передбачає: онлайн-платформи мають бути представлені в ЄС. Ба більше, в ЄС вже [знають](#) про “славу” Telegram, його мінімальну співпрацю з органами влади та відсутність зворотного зв'язку.

Як орган впливатиме на платформу? Бельгійський інститут буде забезпечувати виконання зобов'язань щодо прозорості, накладених на платформу, та навіть матиме повноваження штрафувати її, якщо Telegram не буде дотримуватися його вимог. Зобов'язання щодо прозорості зокрема означають звітність про кількість активних користувачів, про тип видаленого контенту та причини його видалення або обмеження доступу до нього, кількість скарг та спорів тощо.

Поки робити висновки про ефективність наглядового органу рано. А тим часом на просторах Telegram продовжує ширитися піратський контент. Швидшою за законодавче врегулювання та за дії наглядового органу може бути лише свідоме поведінка користувачів, які усвідомлять обсяг і наслідки проблеми та почнуть боротьбу з нею.

Як Telegram “охороняє” авторські права?

Telegram пропонує користувачам доволі вузькі за обсягом правила [використання платформи](#), які необхідно прийняти під час реєстрації:

- Прийняти [Політику конфіденційності](#);
- Погодитися не використовувати сервіс для розсилки спаму або обману користувачів;
- Погодитися не пропагувати насильство в публічних каналах, ботах та інших загальнодоступних чатах у Telegram;
- Погодитися не розміщувати незаконний порнографічний контент в каналах, ботах та інших загальнодоступних чатах у Telegram.

На відміну від Telegram, інші великі платформи, зокрема [Facebook](#) та [YouTube](#), детально регулюють питання використання авторського контенту. Наприклад, Facebook пропонує спеціальну [форму](#) для скарг на порушення авторського права, використовує [штучний інтелект](#) та має ефективні алгоритми, які автоматично виявляють порушення авторських прав і видаляють піратський контент (детальніше про те, як захистити авторські права на Facebook — за [посиланням](#)). На [YouTube](#) система [Content ID](#) автоматично сканує вміст відео, щоб визначити, чи захищений він чийось авторським правом. WhatsApp також має [політику захисту інтелектуальної власності](#). Порядок реалізації політики захисту авторських прав, правила того, як не порушити чужі права і якими інструментами скористатися, щоб захистити свої, детально роз’яснені на цих платформах.

У Telegram політики та інструменти охорони авторських прав відсутні. Telegram не застосовує автоматичні алгоритми для виявлення піратського контенту. Платформа дає можливість поскаржитися безпосередньо на публікацію, натиснувши “Поскаржитися” — “Порушення авторського права” або звернутися із скаргою відповідно до [Digital Millennium Copyright Act](#) (далі — DMCA). DMCA передбачає позасудовий механізм захисту авторських прав — є можливість надіслати запит на видалення з Інтернету будь-якого матеріалу, що порушує авторське право. Наприклад, якщо автор (або правовласник) виявить на певному сайті чи платформі копію свого твору, на розміщення якої він не давав згоди, то автор може відправити скаргу провайдеру, який має обов’язок видалити піратський контент.

На [питання](#) **“Бот або канал порушує мої авторські права. Що мені робити?”**

Telegram відповідає так:

“Усі Telegram-чати та групові чати є приватними між їхніми учасниками. Ми не обробляємо жодних запитів, пов’язаних з ними.

Але набори стікерів, канали та боти в Telegram є загальнодоступними. Якщо ви бачите бот, канал або набір стікерів, які порушують ваші авторські права, будь ласка, надішліть скаргу на адресу dmca@telegram.org. Зверніть увагу, що такі запити можуть бути подані лише власником авторських прав або агентом, уповноваженим діяти від імені власника”.

Поодинокі реакції Telegram на скарги про порушення авторських прав все ж трапляються. Так, на форумі [Reddit](#) обговорюються випадки видалення каналів через порушення авторських прав. Втім, ці випадки не є масовими.

Тому виникає питання: чи належним чином Telegram реагує на такі скарги та листи і чи робить це взагалі? Судячи з кількості піратського контенту та порушників авторського права на платформі, Telegram здебільшого ігнорує звернення правовласників та змушує їх боротися з вітряками.

Але автори не мають складати руки. Вже з’являються судові позови проти Telegram, а також є організації, які спеціалізуються на захисті творчого контенту *від крадіжки*. Наприклад, [організація Pellonia](#) допомагає творцям контенту отримувати вигоду від творчості — моніторить порушення (виявляє потенційні порушення творів в інтернеті, готує звіти), перевіряє та аналізує порушення (переконується, що порушення не здійснюють канали офіційних партнерів), захищає від порушень (надає експертну юридичну підтримку, вживає заходів проти порушників, надсилає листи з вимогою припинити порушення, подає запити на видалення та судові позови). Організація заявляє, що має встановлені партнерські відносини з Telegram, може допомогти обмежити доступ до піратських каналів і ботів та має успішні [кейси](#) — наприклад, видаляє піратські канали, якими розповсюджуються освітні матеріали та авторські аудіозаписи літературних творів.

Способи захисту авторських прав в Telegram: чи впорається суд?

Іспанія

“Іспанський суд виніс безпрецедентне остаточне рішення та заблокував Telegram за порушення авторських прав”. Сподіваємося, що саме так буде звучати новина наприкінці розгляду справи, про яку ми розповімо.

До суду [звернулися](#) медіакомпанії Atresmedia, EGEDA, Mediaset та Telefonica з позовом проти власників Telegram-каналів. Вони скаржилися на те, що на цих каналах нелегально розміщений авторський контент, а користувачі можуть вільно та безкоштовно завантажувати його.

Іспанському суду довгий час не вдавалося встановити комунікацію з Telegram, тому як запобіжний захід на час розгляду справи суд ухвалив рішення: заблокувати Telegram в Іспанії на 6 місяців. Зобов'язання з блокування суд поклав на операторів мобільного зв'язку.

Рішення стало безпрецедентним в Європі, а захід — одним із найрадикальніших, з якими додаток коли-небудь стикався. Втім, згодом іспанський суд [призупинив дію](#) цього наказу, адже почали надходити скарги про дуже серйозну шкоду користувачам від такого блокування.

Наприклад, [FACUA](#) (Асоціація із захисту прав споживачів в Іспанії) [заявила](#), що рішення є абсолютно непропорційним та може завдати шкоди мільйонам користувачів і компаніям, організаціям та державним і приватним установам, які поширюють контент законним чином через свої Telegram-канали. Генеральний секретар FACUA Рубен Санчес порівняв рішення суду із закриттям інтернету: *«Є вебсайти, на яких незаконно розміщується контент, захищений авторським правом. Начебто є необхідність вимикати увесь телевізійний сигнал, бо є піратські мережі».*

Суд відреагував на невдоволення та доручив поліції [підготувати звіт](#) про характеристики додатку і про те, як його тимчасове блокування може негативно вплинути на користувачів.

Коли поліція надасть такий звіт, суд, можливо, поновить блокування Telegram. Але ось на що ще має звернути увагу суд: так, дійсно можна говорити про непропорційність заходів. Але відмова Telegram у комунікації та співпраці із

судом демократичної держави і ненадання даних для судового розгляду справи (фактично — перешкоджання здійсненню правосуддя) чітко демонструє, що **Telegram не поважає європейські цінності.**

Італія

6 квітня 2020 року Італійська федерація видавців газет (FIEG) звернулася із заявою до Італійського органу з питань комунікацій (AGCOM). FIEG просила AGCOM наказати видалити всі цифрові видання газет, доступні на кількох публічних каналах платформи Telegram. Як альтернативу FIEG просила AGCOM видати наказ про призупинення доступу до всієї платформи.

У своєму рішенні AGCOM заявив, що усвідомлює незаконне поширення контенту в Telegram і серйозну шкоду, яку це завдало газетній галузі. Однак AGCOM вирішив, що загальний наказ про блокування доступу до всіх каналів Telegram в Італії є непропорційним. Ба більше, AGCOM не має повноважень видавати накази про видалення контенту платформами, що базуються за кордоном.

AGCOM запропонував внести зміни до чинного законодавства і розширити свої повноваження. Згодом було ухвалено [закон](#), який передбачає, що на вимогу правовласників AGCOM тепер зможе вимагати від будь-яких інтернет-провайдерів припинити порушення авторського права і суміжних прав в Інтернеті. У разі невиконання вимог AGCOM матиме повноваження накладати на таких провайдерів адміністративний штраф.

Незабаром після цього AGCOM ініціював судовий розгляд проти Telegram на вимогу Італійської асоціації видавців (AIE), що призвело до видалення 26 каналів, на яких незаконно поширювалися літературні твори. AIE заявила про те, що Telegram є джерелом для незаконного використання видавничого контенту для 22% користувачів і що цифрове піратство обходиться видавничому сектору приблизно в 528 млн євро на рік. Боротьбу з піратством у Telegram ускладнює повна анонімність користувачів, які створюють канали та керують ними, а також система перехресних посилань на інші канали, спеціально створені для переміщення користувачів і контенту в разі видалення його з сайту.

Індія

Індія — найбільший ринок для Telegram, адже 20% його користувачів ([понад 100 млн](#)) мешкають саме в цій країні. І успішний кейс співпраці Telegram із судовою владою відбувся саме в [Індії у 2022](#) році.

Через Telegram-канали перепродавався — без згоди та за зниженими цінами — авторський курс, лекції та навчальна література викладачки. Авторка курсу подала позов до суду на Telegram за те, що він не зробив достатньо для запобігання несанкціонованому поширенню матеріалу курсу на платформі. Telegram на вимогу суду [надав](#) імена адміністраторів, номери телефонів та IP-адреси каналів в Індії.

Згідно з [рішенням](#) суду Telegram мав нести відповідальність за запобігання поширенню контенту, що порушує авторські права, в каналах на своїй платформі. Деякі висновки суду можуть бути корисні, якщо українським судам також доведеться стикнутися із спорами проти Telegram:

- Юрисдикція індійських судів не може бути виключена лише з тієї причини, що Telegram зберігає свої дані на серверах за межами Індії ([сервери Telegram розташовані по всьому світу](#)). Хмарні сервіси сьогодні є нормою, тому, навіть якщо дані зберігаються фізично за межами Індії, вони є доступними для Telegram в інших юрисдикціях, у тому числі з Індії. Традиційної концепції територіальності більше не існує, оскільки такі дані доступні в різних юрисдикціях. Крім того, послуги Telegram пропонуються в Індії, і платформа отримує там значні доходи. Тому індійські суди можуть вимагати від Telegram, який працює в Індії, дотримуватися індійського законодавства і видавати накази про розкриття відповідної інформації про порушників.
- Сама по собі судова заборона щодо здійснення діяльності власниками піратських каналів за відсутності грошових санкцій є безглуздим засобом правового захисту. Якщо порушники можуть діяти анонімно, то рішення заборона діяльності не перешкоджає їм створювати нові канали під іншими назвами і продовжувати отримувати прибуток від порушення авторських прав.
- Будь-яке розкриття інформації за запитом суду в ході справ, пов'язаних з порушенням авторських прав, буде визнано винятком з права на приватність. Розкриття даних про адміністраторів каналів, які порушують авторські права, не може бути прикрито міркуваннями захисту приватного життя або захисту свободи слова та вираження поглядів. Право на свободу слова або право на життя, включно з правом на недоторканність приватного життя, не може бути використане будь-якою особою, не кажучи вже про порушника, щоб уникнути наслідків незаконних дій.

Ізраїль

В 2020 році в [Ізраїлі](#) об'єднання правовласників ZIRA подало [позов](#) до суду про порушення авторських прав:

“Telegram дозволяє своїм користувачам поширювати і робити загальнодоступним, транслювати і копіювати контент, захищений авторським правом, такий як: телевізійні серіали, фільми, переклади на івриті та музику, і це відбувається шляхом обміну файлами, які порушують авторські права, або шляхом обміну посиланнями на файли для безпосереднього перегляду або завантаження. Деякі з цих видів діяльності здійснюються за гроші, які користувачі беруть за надання послуг. Наразі кожна група в Telegram може налічувати до 100 000 користувачів».

Важливо те, що перед зверненням до суду, ZIRA зв'язалася з керівництвом Telegram і повідомила список каналів-порушників. Telegram відповів на запити і повідомив, що він згоден заблокувати канали та змусити адміністраторів негайно видалити вказаний контент. Чи було це зроблено? Очевидно, ні.

Суддя [зобов'язав](#) Telegram заблокувати всі посилання на канали, які потрапили до списку порушників авторських прав, а також вжити заходів для видалення цього контенту та каналів — наприклад, заборонити кільком операторам і провайдерам надавати доступ до груп і каналів Telegram, які потрапили в «чорний ринок» піратів. Крім того, суд постановив, що Telegram повинен виплатити компенсацію в розмірі 100 000 ізраїльських шекелів (приблизно 24 тис. доларів США), а також ще 60 000 ізраїльських шекелів (приблизно 14 тис. доларів США) у якості судових витрат.

Ще одне прогресивне рішення, але без завершення історії, адже платформа Telegram його не виконала.

Україна

У 2023 році навіть [український суд](#) згадав про Telegram в контексті спору про авторські права. У цій справі позивачка, яка є авторкою контенту в Instagram та TikTok, звернулася до суду з позовом до ТОВ «Маніфай», в якому просила зобов'язати відповідача опублікувати в газетах «Урядовий кур'єр» та «Все про бухгалтерський облік» дані про порушення авторських прав позивача, а також стягнути компенсацію у розмірі 116505 грн. Авторка виявила на сторінках відповідача в Facebook і Instagram та Telegram-каналі свій авторський контент, який було використано незаконно.

Сторони частково врегулювали спір у досудовому порядку, скориставшись [статтею 56](#) Закону України “Про авторське право і суміжні права” — [порядок припинення](#)

порушень авторського права і суміжних прав з використанням мережі Інтернет. Якщо хтось порушує авторські права в інтернеті, автор твору має право звернутися до власника веб-сайту або веб-сторінки, на яких розміщено або використано цифровий контент, із заявою про припинення порушення авторського права.

У контексті цієї справи суд зробив висновок про те, що Telegram — це “програма для обміну повідомленнями, і за своїми характеристиками не може вважатись ні веб-сайтом, ні веб-сторінкою. Telegram — це програма, яка являє собою багатоплатформовий месенджер, що надає опціональні наскрізні зашифровані чати та відеодзвінки, обмін файлами та інші функції. За своєю технологією месенджери схожі до електронної пошти, яка не є веб-сайтом і передає лише пакетні дані між абонентами”.

Тож якщо авторські права порушуються в Telegram, автор, звісно, може звернутися до власника каналу та спробувати врегулювати спір в досудовому порядку відповідно до статті 56 Закону України “Про авторське право і суміжні права”. Але зі спорами, які виникли на платформі Telegram, краще та ефективніше йти одразу до суду та формувати практику.

Чи варто продовжувати споживати піратський контент у російському додатку?

Коли здається, що побороти Telegram неможливо, адже він має абсолютну недоторканність, не кориться законам та судам і продовжує спокушати безкоштовним авторським контентом, варто задати питання: які можуть бути наслідки такого безвідповідального споживання контенту та чи робить це українське суспільство більш свідомим та європейським?

Безкоштовний та швидкий доступ до авторського контенту через піратські канали — це легкий, але безвідповідальний вибір.

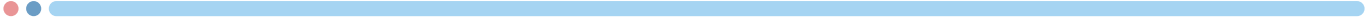
Відсутність культури споживання авторських творів, поваги до авторських прав, інструментів їх захисту, культивування піратства — це радянська спадщина, яка ще й суперечить цінностям Європейського Союзу. Якщо українці мають намір стати частиною ЄС, то нам варто відмовитися від російського способу споживання авторських творів, культивування “спільної власності” та неповаги до права на справедливу винагороду.

Натомість варто усвідомити, що власність треба поважати, а за авторський контент — платити (якщо безкоштовне використання не передбачено законом). Лише таке ставлення до авторського права прийнятне в демократичній розвиненій європейській державі.

Висока ймовірність того, що українські суди під час розгляду справ про порушення авторських прав на платформі Telegram будуть розглядати платформу не лише як посередника, а й як відповідача. Тож діяти треба комплексно, поступово та відповідально.

Українці будуть поступово відмовлятися від піратської платформи та підвищувати культуру поваги до авторських прав, зокрема:

- Обирати безпечніші платформи ([Facebook](#), [YouTube](#), [WhatsApp](#)), які мають інструменти захисту ваших прав і детально пояснюють, що вважається порушенням, для поширення авторського контенту.
- Повідомляти про випадки порушення авторських прав у Telegram до [кіберполіції](#). Так підвищиться ймовірність виявлення власників та адміністраторів каналу, на якому відбулося порушення, і притягнення їх до відповідальності.

-
- Користуватися лише легальними сервісами, які надають вам доступ до авторських творів і сплачують винагороду авторам. Сьогодні існує можливість оформити підписку та законно слухати музику, дивитися фільми та читати книжки за символічну плату або ж безоплатно, проте на законних підставах.

Можемо спостерігати тенденції: ЄС почав реагувати на незаконну діяльність, яка здійснюється на платформі Telegram, аналізує його діяльність та встановлює наглядовий орган. Кроку назад не буде. І додаток з кожним роком буде визнаватися ще більш піратським та ненадійним. Демонстрація підтримки українцями Telegram точно не наблизить Україну до ЄС та до стандартів захисту авторських прав. Сьогодні ж Україна має створити безпечне середовище для авторів та охорони їхніх прав.